

FI lausuntopyyntö VaVa syksy 2017

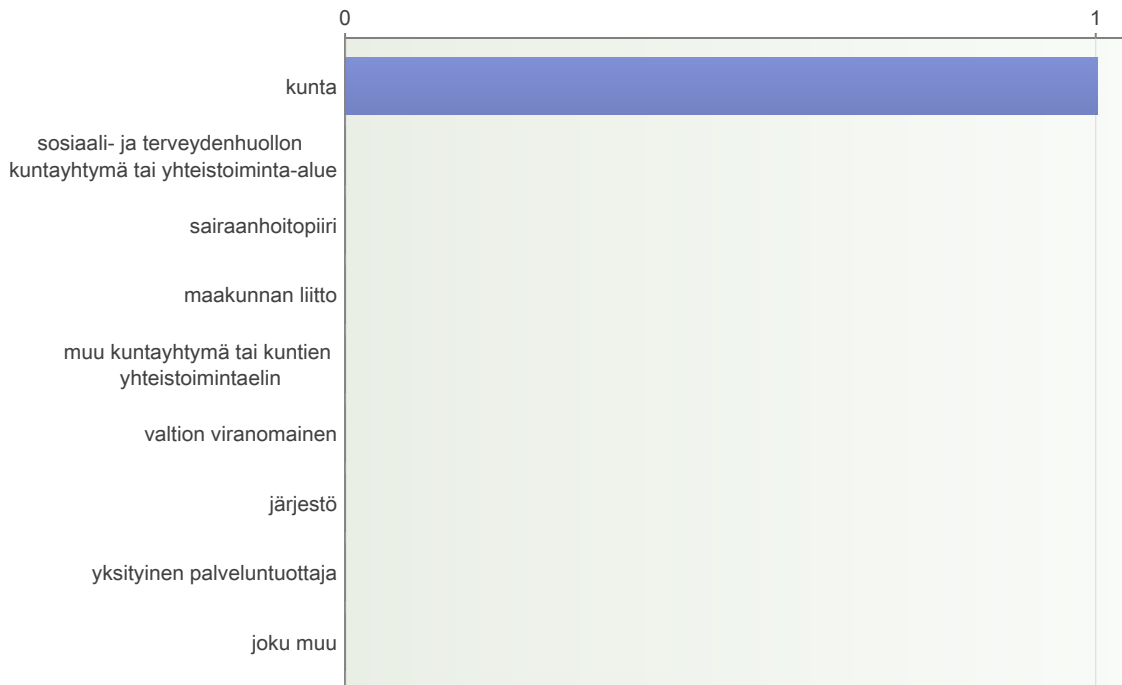
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot, sähköposti ja puhelinnumero	Lausunnon käsittelypäivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Jämsän kaupunki	Riitta Kuisma	Erkki Kainulainen erkki.kainulainen@jamsa.fi 0405145879	4.12.2017	Kaupunginhallitus

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko ehdotetulla valinnanvapauslailla osaltaan kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

4. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lain voimaantumisen myötä hoitoon pääsy todennäköisesti nopeutuu ja jonot lyhenevät suoravalinnan palveluiden osalta. Perustason palveluiden saatavuuden parantuminen valtakunnallisesti voi nopeuttaa puuttumista asiakkaan ongelmiin aikaisemmin ja lisää siten hoidon vaikuttavuutta sekä vähentää asiakkaan ohjautumista raskaampiin ja kalliimpiin palveluihin.

Sosiaali- ja terveyspalveluiden integraatio sote-keskuksissa toteutuu vain, jos suoran valinnan palvelut sote-keskuksissa ovat riittävän laajat. Jämsä pitää lakiin kirjattua palveluvalikoimaa terveydenhuollon osalta tarkoituksenmukaisena.

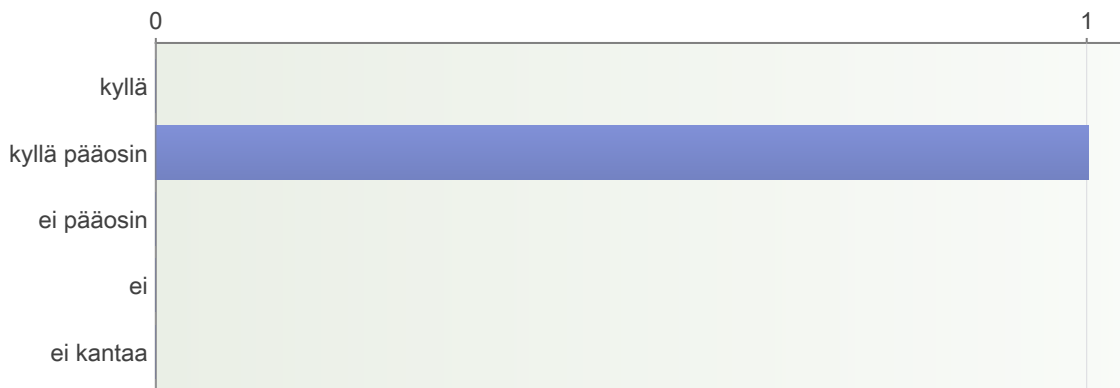
Liikelaitokselle asetettu vaade tuoda sosiaalipalvelut osaksi sote-keskuksen toimintaa on hyvä, sillä riittävän laaja ja integroitu palveluvalikoima parantaa mahdollisuuksia puuttua asiakkaan tilanteeseen nykyistä tehokkaammin ja nopeammin.

Lakiin on kirjattu velvoite asiakkaalle laadittavasta asiakassuunnitelmasta. Kaikki palveluntuottajat ovat velvollisia toteuttamaan asiakassuunnitelmaa. Parhaimmillaan yhteissuunnittelulla voidaan vähentää paljon palveluja käyttävien asiakkaiden määrää ja kaventaa terveys- ja hyvinvointieroja. Integraation toteutuminen lakiluonnoksen mukaisesti on kuitenkin epätodennäköistä. Lakiin on myös kirjattu epäselvästi, kuka asiakassuunnitelman laatimisesta on viime kädessä vastuussa. Myös tietosuojalain-säädäntö voi aiheuttaa ongelmia asiakassuunnitelman laatimiselle ja lukemiselle. Edelleen toimivia ICT-ratkaisuja suunnitelman käyttöön ottamiseksi ei ole olemassa eikä näköpiirissä siinä vaiheessa, kun lain on tarkoitus tulla voimaan. Lisäksi vaaditaan vahvaa palveluohjausta, sillä heikoimmassa asemassa olevat eivät välttämättä pysty hyödyntämään kaikkia palveluita ja tekemään valintaa itsenäisesti. Myös sosiaalityön ammatillinen osaaminen tulee turvata suunnitelmaa laatiessa ja toteutettaessa.

Haasteena tulee olemaan palveluntuottajien ohjaus ja valvonta: miten voidaan varmistua siitä, että asiakassuunnitelmaa toteutetaan ruohonjuuritasolla? Ongelmana on, että mitä enemmän velvoitteita suunnitelma asettaa, sitä kalliimmaksi sen toteuttaminen tuottajalle käy. Näin ollen tuottajalla ei ole insentiiviä toteuttaa suunnitelmaa mahdollisimman hyvin eikä pitää kiinni paljon palveluja tarvitsevista asiakkaista. Seurauksena voi olla asiakkaiden ja hoitovastuun epätarkoituksenmukainen siirtely taholta toiselle.

5. 2. Edistääkö valinnanvapauslakiluonnos tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

6. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakas voi valita palveluntuottajansa nykyistä laajemmin suoran valinnan, asiakassetelien ja henkilö-kohtaisen budjetin avulla. Asiakas voi valitessaan huomioida eri palveluntuottajien toimintatavat ja erilaiset sisällöt palvelutuotannossaan ja myös siten vaikuttaa omien palveluidensa sisältöön. Henkilö-kohtaisen budjetin osalta on hyvä, että asiakas voi valita budjetilla itselleen myös muita kuin sosiaali- ja terveyspalveluita sekä palvelua itselleen toteuttavan henkilön.

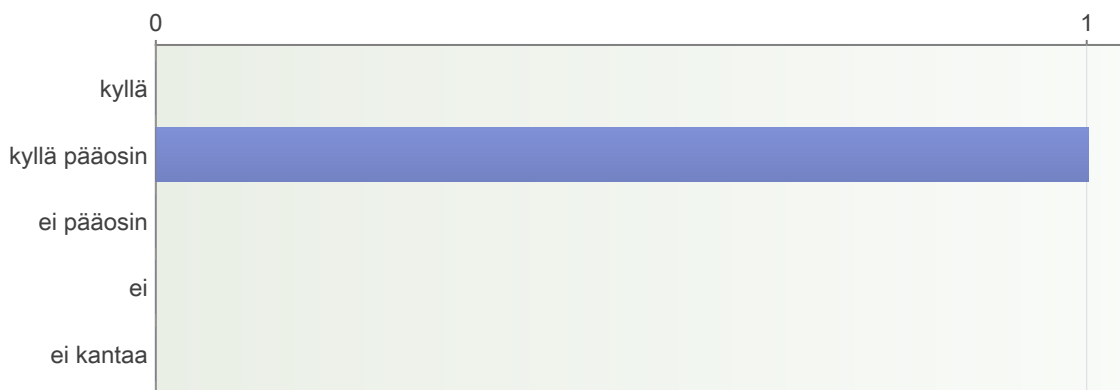
Uudistus ei kuitenkaan saa johtaa siihen, että asiakas itse määrittäisi tarvitsemansa palvelut tai hoidon, vaan hoidon- ja palveluntarpeen arvioinnin tulee toteutua ammattilaisten toimesta asiakkaan hakeutu-essa palveluihin. Lainvalmistelussa tulee lisäksi huomioida, että palveluiden piirissä on runsaasti henkilöitä, jotka eivät ole kykeneviä itsenäiseen päätöksentekoon tai valintaan. Päätöksenteon tueksi tulee olla tarjolla kattavasti selkeäkielistä tietoa ja neuvontaa muun muassa eri tuottajien toiminnasta sekä hoidon ja palvelun laadusta.

Lakiesityksen keskeisin ongelma näiltä osin on se, että järjestelmästä hyötynevät parhaiten ne, jotka muutoinkin osaavat hakeutua oikeiden palveluiden pariin ja joiden elämänhallinta on hyvällä tasolla. Heikommin pärjääville järjestelmä on liian monimutkainen ja se äärimmillään sisältää liian paljon itsenäisen päätöksenteon tarvetta. On myös otettava huomioon, että kaikki eivät kykene tai halua käyttää valinnanvapauttaan. Miten varmistetaan, että asiakas saa kaikissa valintatilanteissa tarvittaessa tukea ammattihenkilökunnalta? Tuen merkitys korostuu erityisesti erityisen tuen tarpeessa olevien asiakaskaiden kohdalla. Pitää myös varmistaa henkilökunnan osaaminen ja koulutus esim. tuetun päätöksenteon suhteen.

Riittävän henkilöstön kouluttaminen ja rekrytointi palveluohjaustehtäviin ei ole realistista tällä aikataululla ja olemassa olevilla resursseilla. Lainvalmistelussa tulisikin huomioida tarve lisätä henkilöstöresursseja palveluohjaukseen kaikilla tasoilla ja palveluntuottajilla, jotta asiakassuunnitelmien toteuttaminen ja seuranta on mahdollista ja henkilöt, jotka eivät pysty itse hoitamaan asioitaan saavat riittävän tuen.

7. 3. Antaako lakiluonnos asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

8. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Suoran valinnan sote-keskuksen palveluiden riittävä laajuus sekä liikelaitoksen velvoite integroida palveluitaan osaksi sote-keskusten toimintaa mahdollistaisi parhaassa tapauksessa sen, että asiakas saa yhdestä paikasta tarpeenmukaiset palvelut.

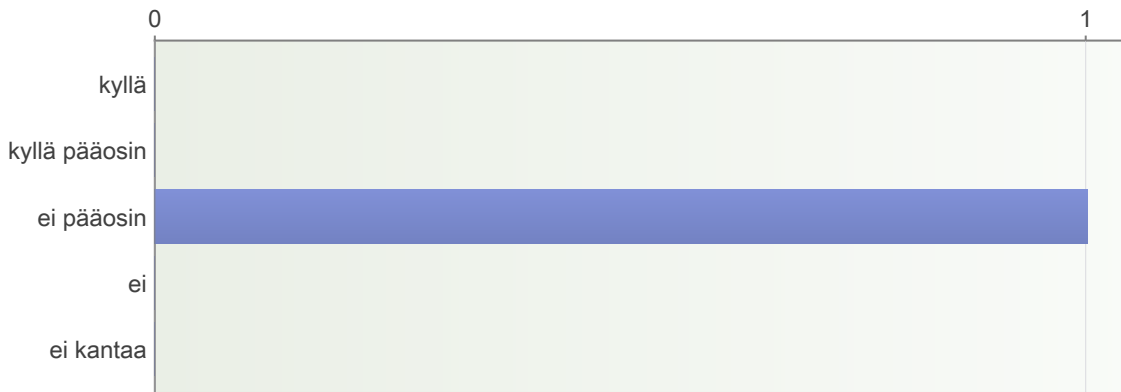
Tarkennetussa esityksessä lyhennetty sote-keskuksen sekä suunhoidon yksikön valinnan voimassa-oloaika (6 kk) lisää asiakkaan mahdollisuutta hakeutua hänen tilanteeseensa sopivaan hoitoon.

Asiakkaan näkökulmasta palveluun hakeutumista rajoittaa se, että osa palveluista perustuu edelleen palvelun myöntämiseen ja siitä tehtyyn asiakaspäätökseen. Siten kaikki palvelut eivät ole vapaasti asiakkaan valinnan piirissä. Myös maantieteelliset tekijät voivat rajoittaa eri palveluihin hakeutumista.

Asiakkaan kyky hahmottaa maakunnan palveluvalikoimaa ja omia valintamahdollisuuksiaan voi vaikeuttaa hänen päätöksentekoaan sekä hakeutumista sopiviin palveluihin. Eri toimijoiden toteuttamalla palveluohjauksella on kuitenkin tulevassa mallissa edelleen merkittävä rooli - osa asiakkaista tarvitsee vahvaa palveluohjausta osatakseen hakeutua omaan tilanteeseensa sopivaan palveluun.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko lakiluonnoksen perusteella asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteen sovitettuja palveluja?

Vastaajien määrä: 1

10. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnan järjestäjän selkeästi määritellyt palvelukokonaisuudet ja vastuut integroituina toimivaan tietojärjestelmään tukevat palveluiden yhteensovittamista. Lakiin kirjattu vahva asiakassuunnitelman rooli edellyttää palveluiden yhteen sovittamista myös laaja-alaisissa palvelutarvetilanteissa. Asiakas-suunnitelman tietojen sekä kattavien asiakas- ja potilastietojen yhteismitallinen siirtyminen toimijalta toiselle on palveluiden yhteensovittamisen edellytys. Lakiluonnos ei kuitenkaan kuvaa riittävän yksi-selitteisesti eikä yksityiskohtaisesti asiakassuunnitelman juridista luonnetta ja sitovuutta.

Maakunnassa tulee olla määriteltynä yhteiset hoito- ja palveluprosessit kaikille toimijoille yhtenäisten palveluketjujen varmistamiseksi. Prosessien tulee olla yhteisesti määriteltyjä sekä läpinäkyviä, jotta integraatio voi aidosti toteutua.

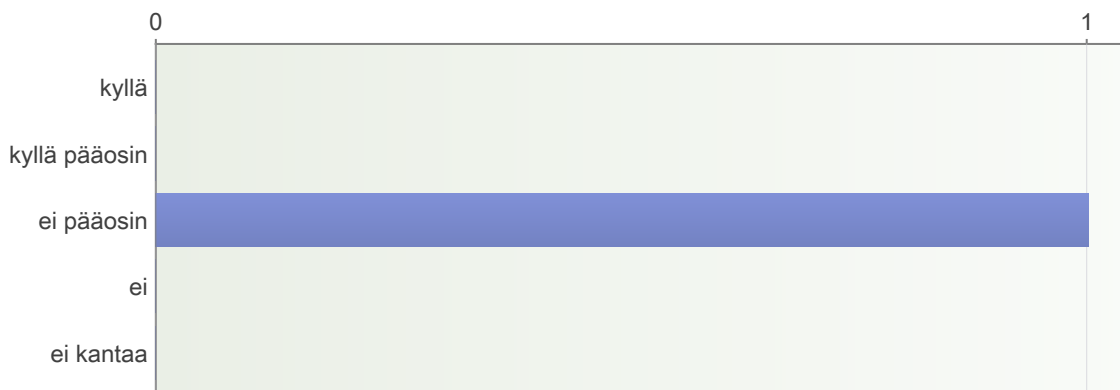
Vaikuttavan integraation toteuttamiseksi suun terveydenhuollon palvelut pitää yhdistää osaksi sote-keskusten palveluita, koska suun alueen sairaudet kytkeytyvät moniin muihin kansansairauksiin (dia-betes, sydänsairaudet). Jos suun terveydenhuollon palvelut valitaan irrallaan muusta terveydenhuollosta, menetetään integraation tuoma hyöty ja kustannustehokkuus kansanterveystyön näkökulmasta.

Jotta asiakkaiden palvelukokonaisuudet toteutuvat, tarvitaan tarkasti määriteltyjen vastuiden ja palveluprosessien yhteensovittamisen lisäksi tarkkaan määriteltyjä sanktioita mikäli tuottajat eivät noudata yhteisesti sovittuja pelisääntöjä. Myös palvelujen valvontaan tulee ohjata nykyistä enemmän henkilöstöresurssia.

Edelleen on kysyttävä, miten ehkäistään asiakkaiden siirtyminen eniten palveluita käyttävien ryhmään? Sote-keskuksissa tulee tunnistaa paljon palveluita käyttäviä asiakkaat sekä huolehtia heidän palveluketjujen ja palvelukokonaisuuksien määrittelemisestä. Palveluiden yhteensovittaminen ja integraatio tulee olemaan edelleen haasteellista.

11. 5. Turvaako lakiluonnos palvelujen horisontaalisen ja vertikaalisen integraation?

Vastaajien määrä: 1

12. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Integraation toteutuminen on epävarmaa, koska lainsäädäntö lähtee siitä oletuksesta, että kaikki palveluntuottajat ovat sitoutuneita yhteisiin pelisääntöihin. Tyypillisesti taloudelliset insentiivit ohjaavat yritysten toimintaa. Palveluiden ja kustannusvastuun hajaantuminen eri toimijoiden välille vaikeuttaa oleellisesti integraation toteuttamista.

Yhteistyö maakunnan ja peruskuntien välillä esimerkiksi oppilashuollossa on kokonaisuus, johon tulee laatia valtakunnallista ohjeistusta asiakkaan tiedonkulun ja palvelupolun toteuttamiseksi. Hyvinvointia ja terveyttä edistäviä palveluita (esimerkiksi ikäihmisten päiväkeskustoiminta tai varhaiskasvatuksen ja opetuksen rajapinnat) tulee suunnitella yhteisesti maakuntien ja kuntien sekä eri toimijoiden välillä ja varmistaa keskinäinen tiedonkulku. Palveluiden rajapintoihin tulee kiinnittää huomiota ja yhteiskehittämiseksi pitää luoda maakunnassa uudenlaisia malleja.

Integraation näkökulmasta palvelut hajautuvat eri tuottajille liiaksi. Integraation on mahdollista toteuttaa, mikäli maakunta palveluiden laatutasoa määriteltessään pystyy riittävän tarkkaan laatutason ja poikkeamien johdosta määrättävien sanktioiden määrittelyyn. Monituottajamallissa yksittäisen potilaan/asiakkaan kokonaistilanteesta vastaava taho ei käy lakiluonnoksesta ilmi riittävän selkeästi.

13. 6. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

14. Vapaamuotoiset huomiot.

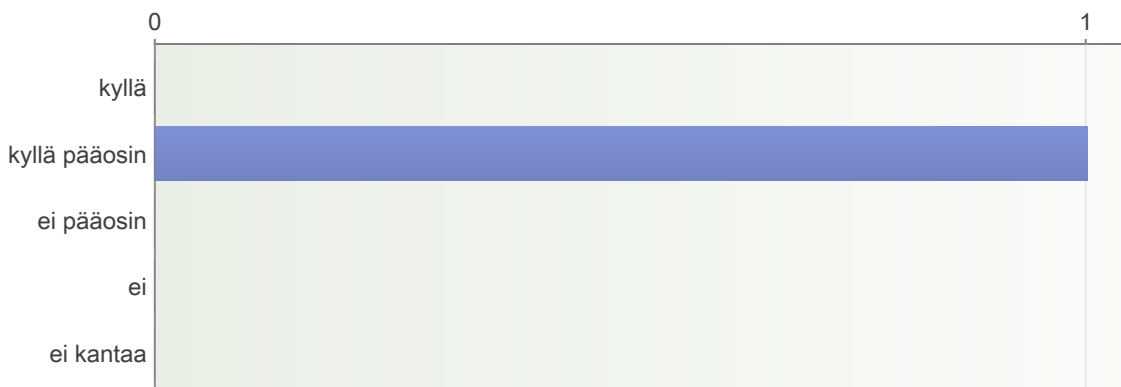
Vastaajien määrä: 1

- Järjestämisvastuusta on säädetty tarkemmin muualla kuin valinnanvapauslakiluonnoksessa. Järjestämi-sen kokonaisvastuu on nyt lausuttavan lain puitteissa määritelty kuitenkin jokseenkin selkeästi lukuun ottamatta asiakassuunnitelman laatimista ja toteuttamista sekä tuottajien valvonnan ja ohjauksen osuuksia.. Lakiesitys sisältää reunaehdot tuottajien sulkemiseksi pois markkinoilta, mikä olisi kuiten-kin hyvin äärimmäinen toimenpide ja voisi johtaa alueelliseen palvelutuotannon vaarantumiseen. Ko-kemusta tuottajien toiminnan valvonnasta ruohonjuuritasolla on kansallisesti erittäin vähän, ja siksi lakien tulisi antaa järjestäjälle vahvat valtuudet puuttua havaitsemiinsa epäkohtiin esim. taloudellisten sanktioiden muodossa.

Palvelukokonaisuuksien valvonnan toteuttamiseen maakunnan tasolla ei ole riittävästi kiinnitetty huomiota. Nyt jokainen maakunta joutuu itse määrittelemään valvonnan suorittamisen ja poik-keamien johdosta aiheutuvat sanktiot.

15. 7. Edistääkö lakiluonnos toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa?

Vastaajien määrä: 1

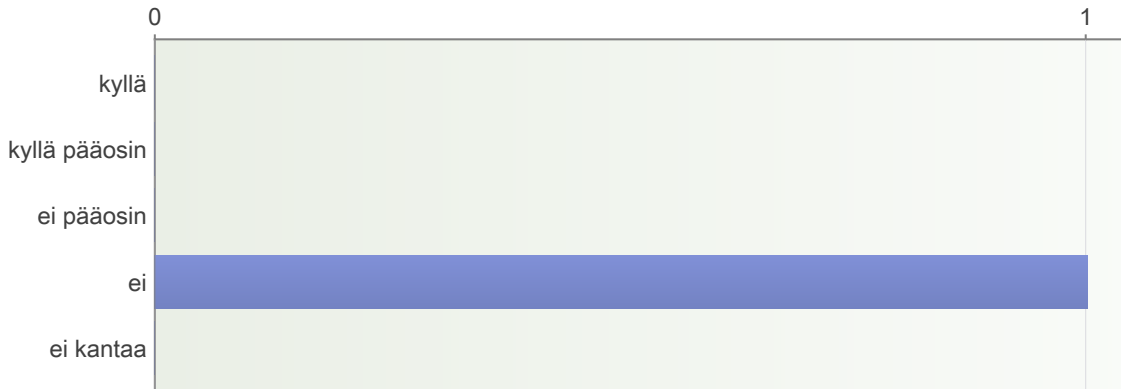
16. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Esitetty lainsäädäntö haastaa kaikkia toimijoita toimintatapojen uudistamiseen sekä palveluinnovaatioiden kehittämiseen. Porrastettu siirtymävaihe parantaa julkisen toimijan mahdollisuutta sopeutua muutokseen.

17. 8. Antaako valinnanvapauslakiluonnos yhdessä muun maakunta- ja sote-uudistuksen kanssa riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

18. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Korvausjärjestelmä ei kannusta tuottajia hillitsemään muita kuin omia kustannuksia. Tämä tulee mahdollisesti näkymään alihoidtamisena ja hoitovastuun siirtelynä taholta toiselle erityisesti haastavien asiakkaiden kohdalla. Hallintojärjestelmä, palveluntuottajien ohjaus ja valvonta sekä palveluohjauksen uudelleenorganisointi lisäävät kustannuksia. Myös suuren mittakaavan muutokseen liittyvä koulutus-tarve on merkittävä.

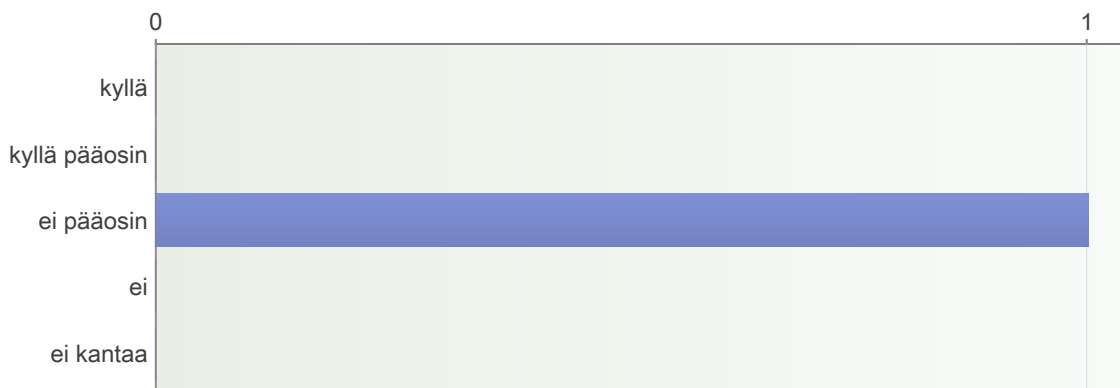
Kustannusten mahdollinen nousu lakiluonnoksen mukaisen valinnanvapauden käynnistyessä on toiminnan ensimmäisten vuosien osalta huomioitava maakuntien rahoituksessa. Pidemmällä aikavälillä kustannusten hillintä voi toteutua.

Yhteistyö hyvinvoinnin edistämiseksi peruskuntien kanssa on merkittävässä roolissa asukkaiden hyvinvoinnin edistämiseksi ja kustannusten kasvun hillitsemiseksi. Laissa edellytetyt toimintamallit mm. sosiaalipalveluiden tuottamisessa sote-keskuksissa ja liikelaitoksessa sekä kasvava tarve palveluohjaukselle voivat lisätä maakunnan kustannuksia ja resurssitarvetta. Henkilökohtaisen budjetin palvelusisältöjen määrittely liian laajaksi voi niin ikään kasvattaa maakunnan kustannuksia.

Kansantalouden kannalta merkityksellisiä kysymyksiä ovat myös palveluntuotannon keskittyminen ja osittainen siirtyminen monikansallisille yhtiöille, mikä vaikuttaa sekä eläkemaksujen että verotulojen kertymiin.

19. 9. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveyspalveluista. 9a. Turvaavatko maakunnan liikelaitoksen suoran valinnan palvelujen tuotantoa koskevat säännökset (mm. 16 §) palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden kaikissa olosuhteissa?

Vastaajien määrä: 1

20. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnoksessa ei oteta näiltä osin kantaa juuri muuhun kuin maakuntien mahdollisuuteen ja velvollisuuteen perustaa liikelaitoksia. Käytännön toteutus jää maakuntien omaan harkintaan.

21. 9b. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty sote-keskuksen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

22. Vapaamuotoiset huomiot.

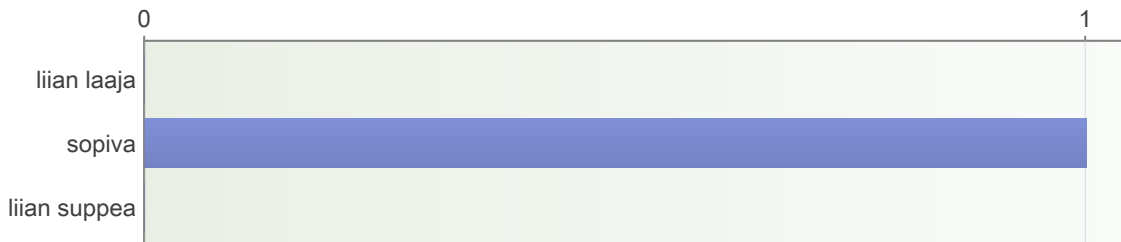
Vastaajien määrä: 1

- Maakunnalle tulisi antaa nykyistä ehdotusta suuremmat valtuudet päättää sote-keskusten palveluiden sisällöstä. Mikäli sote-keskusten tarjoamia palveluita halutaan säädellä valtakunnallisesti, niin säädös-ten tulee olla mahdollisimman yksiselitteisiä. Muutoin sote-keskuksille voi jäädä mahdollisuus poimia ns. rusinat pullasta ja lähettää vaikeammat tapaukset maakunnan vastattavaksi. Myös sote-keskuksiin sisällytettävä sosiaaliohjaus ja -neuvonta tulee määritellä tarkemmin. Suun terveydenhuollon integ-roimista sote-keskuksiin ei pitäisi ainakaan kieltää lailla.

Sote-keskus ei saa myöskään syrjiä tiettyjä asiakasryhmiä (esim. vammaiset henkilöt).

23. 9c. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty suunhoidon yksikköjen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

24. Vapaamuotoiset huomiot.

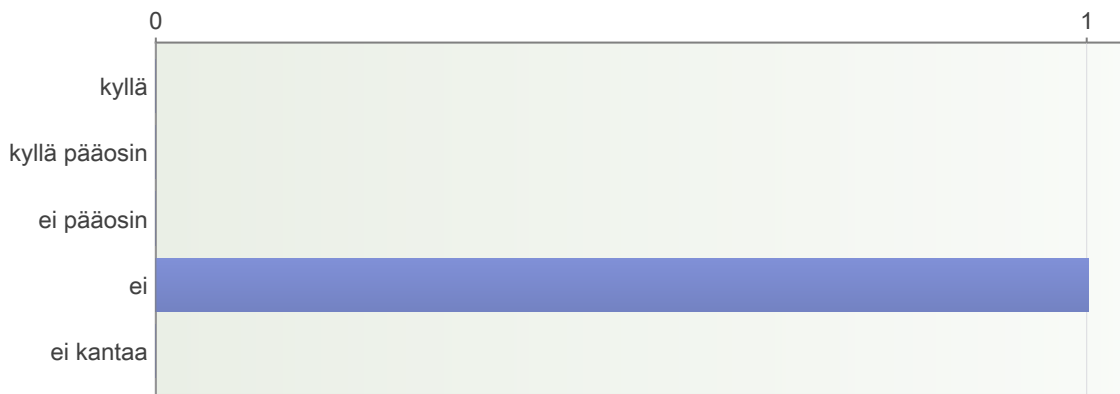
Vastaajien määrä: 1

- Suun terveydenhuollon palveluiden jako ikäluokittain lainsäädännöllisesti on keinotekoinen. Maakun-nalle on jätettävä mahdollisuus päättää suun terveydenhuollon palvelutuotannon organisoinnista. Muu-toin vaarana on kallis järjestelmä ja suun terveydenhuollon kokonaisuuden pirstoutuminen. Maakun-nat ovat väestöpohjaltaan ja alueeltaan niin erilaisia, että se on huomioitava lainsäädännössä tältäkin osin.

Laissa tulee vielä määritellä tarkemmin, mitkä potilaan tutkimukset (esim. laboratoriotutkimukset, kuvantamispalvelut) kuuluvat suoran valinnan palveluun.

25. 9d. Onko lakiluonnoksen 18 § sote-keskuksen suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

26. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat palvelut?

Vastaajien määrä: 1

- Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat palvelut?

Kaikkia tutkimuksia ja hoitoja on mahdotonta kirjata lakiin, ja tarkoistakin kirjauksista huolimatta tulokinnanvaraa jää aina. Oleellisempaa olisi löytää malli, joka kannustaisi kaikkia tuottajia hoitamaan oma osuutensa mahdollisimman hyvin ja omatoimisesti. Kustannusvastuun ulottuminen potilaan hoidon alusta loppuun olisi ehdotettua kapitaatiomallia parempi

Neuvolapalveluiden sijoittuminen liikelaitoksen ja sote-keskuksen välillä on tulkinnanvarainen. Laissa tulee selkeyttää, ovatko neuvolapalvelut liikelaitoksen palveluita ja tuotettavissa asiakassetelillä vai liikelaitoksen palveluita, jotka maakunta voi päättää olevan suoran valinnan palvelurepertuaaria (sote-keskus).

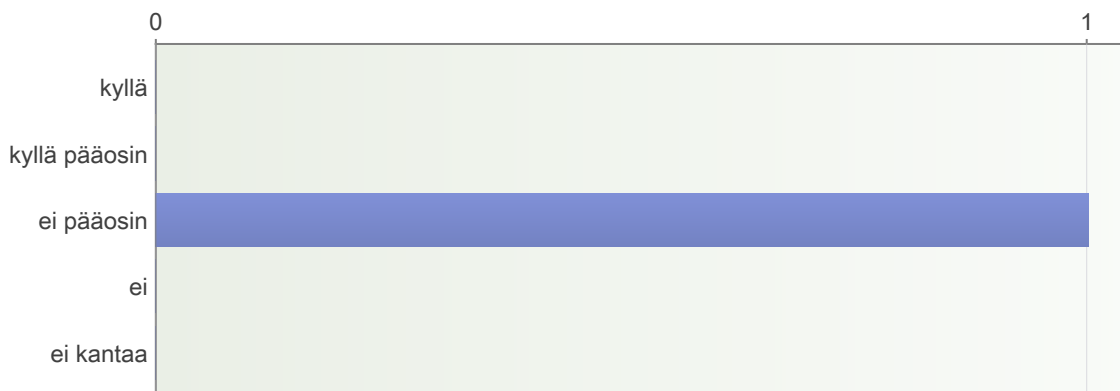
Laki jättää maakunnille tulkinnan siitä, mitkä ovat maakunnan erityistarpeet sote-keskuksessa tarjottavien erikoisalojen konsultaatioiden sekä avovastaanottopalveluiden laajuuden osalta. Tämä lisää maakunnan itsehallinnollista päätösvaltaa.

Sote-keskuksissa tarjottavan sosiaalihoitajien ja -neuvonnan sekä kuntoutuspalveluiden suhde liikelaitoksen palveluihin kaipaa vielä selkeyttämistä.

Katso myös kohta 9b.

27. 9e. Onko lakiluonnoksen 18 § suunhoidon suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

28. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin suunhoidon yksiköissä tuotettavat palvelut?

Vastaajien määrä: 1

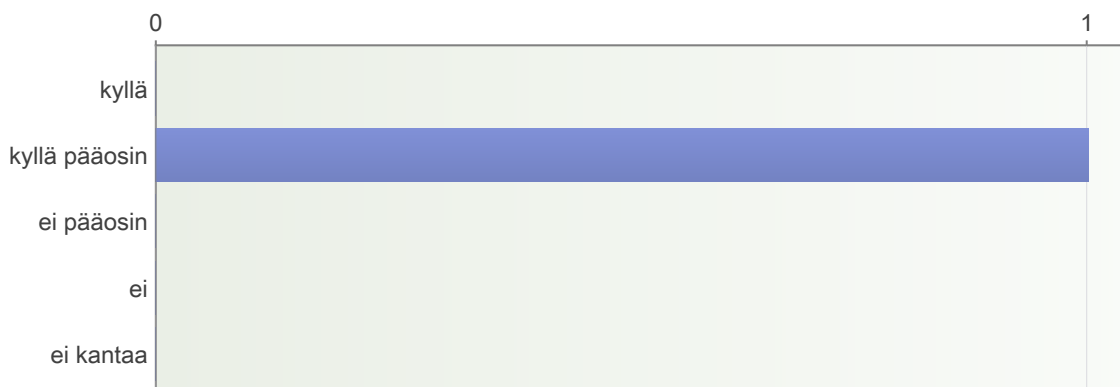
- Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin suunhoidon yksiköissä tuotettavat palvelut?

Yleisellä tasolla jako on selkeä. Kaikkien alle 18-vuotiaiden suun terveydenhuollon palvelut tulee tuottaa liikelaitoksessa riippumatta siitä, onko nuori opiskeluterveydenhuollon piirissä tai ei.

Katso myös kohta 9c.

29. 9f. Ovatko säännökset (mm. 18 § ja 37 §) sosiaalihuollon osalta tarkoituksenmukaisia ja riittäviä?

Vastaajien määrä: 1

30. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnoksessa on hyvä, että laissa edellytetään sosiaalipalveluiden tuomista liikelaitoksesta osaksi sote-keskuksen palveluita. Tehtävänjakoa sote-keskuksen ja liikelaitoksen välillä on kuitenkin vielä selkiytettävä mm. konsultaatiopalveluita tarjoavan ryhmän ja sosiaaliohjauksen ja -neuvonnan tehtä-vienjaon osalta.

Sote-keskuksen sosiaaliohjauksen henkilöstöresurssi tulee määritellä osaamistason ja määrän osalta tarkemmin maakunnan taholta.

Lainsäädäntö jättää kuitenkin runsaasti avoimia kysymyksiä: Tarvitaanko liikkuvat sosiaalihuollon tiimit? Miten turvataan henkilöstön riittävyys ja saatavuus? Työnjakokysymykset sote-keskusten ja maakunnan sosiaalihuollon välillä?

Sote-keskuksen sosiaaliohjaus ja -neuvonnan ei tule olla "poisohjausta" sote-keskuksesta. Sosiaalityö ja sosiaaliohjaus tulee ymmärtää laajasti, se ei ole ainoastaan viranomaistyötä ja hallintopäätösten tekemistä.

31. 10. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos. 10a. Antaako lakiluonnoksen 21 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitos?

Vastaajien määrä: 1

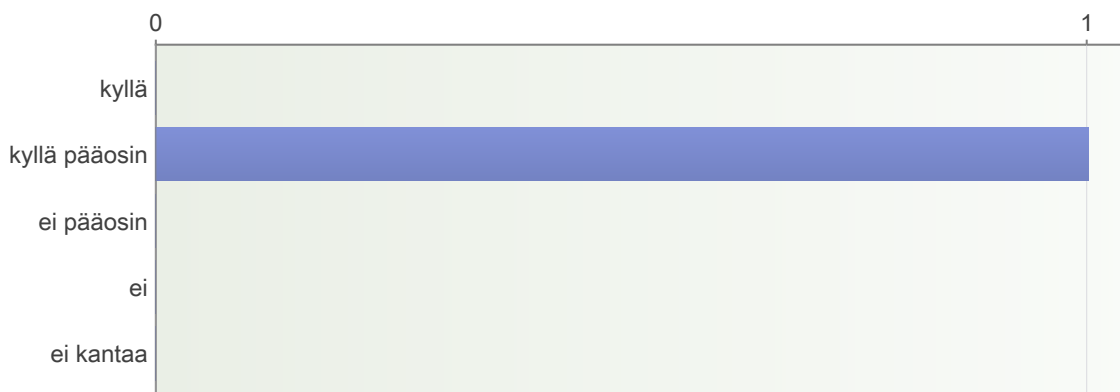
32. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kohtaan ei kommentoitavaa.

33. 10b. Entä antaako lakiluonnoksen 22 ja 23 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitoksen palveluyksikkö/yksiköt?

Vastaajien määrä: 1

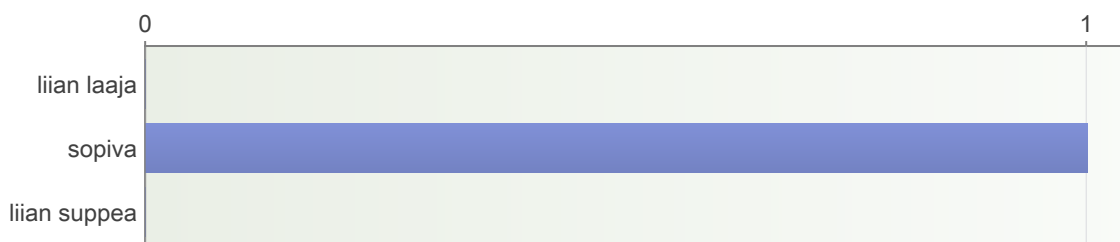
34. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiin on kirjattu epäselvästi kirjaukset palveluyksiköstä sekä palveluyksiköistä ja niihin liittyvistä toimipisteistä. Laissa tulee kirjata selkeämmin, mitä tarkoittaa kuntalaisen mahdollisuus valita palvelu-yksikkönsä. Palveluyksikkö ei aina ole fyysinen toimipiste vaan laajempi palvelukokonaisuus, jolloin osa palvelusta voidaan tuottaa eri toimipisteissä.

35. 11. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 11a. Onko lakiluonnoksen 24 §:ssä säädetty asiakasseteli sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

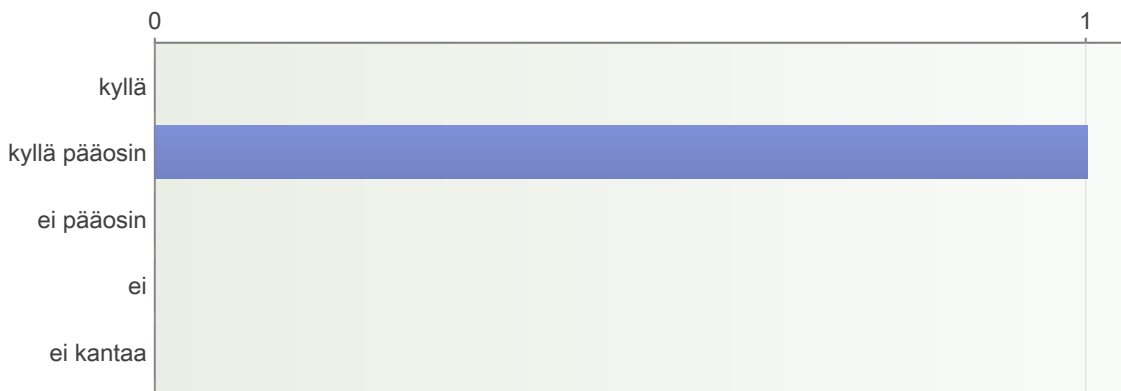
36. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiin kirjattu asiakasetelien käytön kokonaisuus on riittävän laaja. Maakunnalle tulee lakiluonnoksen mukaisesti varata riittävät mahdollisuudet päättää siitä, mitä palveluita kussakin maakunnassa on mahdollista ja tarkoituksenmukaista tuottaa asiakaseteileillä. On hyvä, että maakunta voi arvioida itsenäisesti myös asiakasetelien laajemman käyttöönoton palveluissaan maakunnan asukkaiden tarpeet sekä ottaa huomioon oman tuotannon edellytykset (esim. laajan päivystyksen sairaalan tarpeet).

37. 11b. Onko maakunnan liikelaitoksella 24 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyjen rajausten perusteella edellytykset turvata riittävät palvelut kustannustehokkaalla tavalla?

Vastaajien määrä: 1

38. Vapaamuotoiset huomiot.

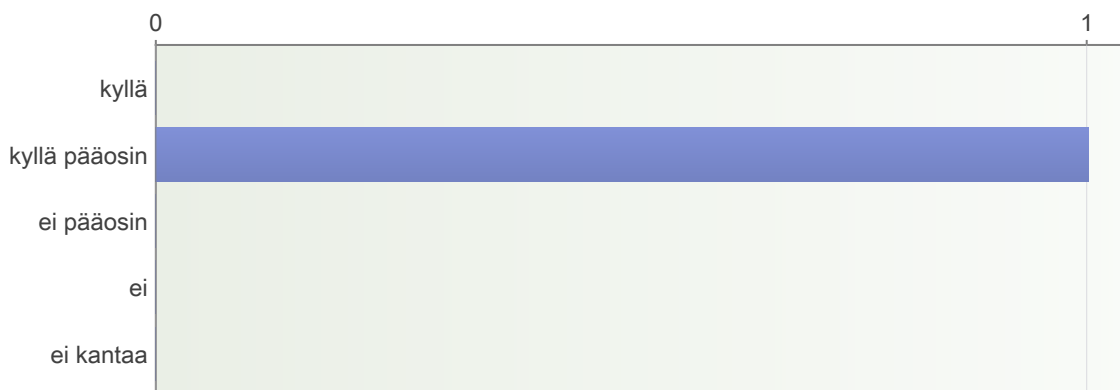
Vastaajien määrä: 1

- Maakunnan itsemääräämisoikeutta on se, että maakunta voi päättää asiakasetelien käyttöönotosta maakunnan asukkaiden tarpeiden mukaisesti.

Maakunnan päättäessä asiakasetelien laajemmasta käyttöönotosta laissa esitetyt määritelmät 'asiakasetelien turvallisuuden vaarantumisesta' sekä 'maakunnan liikelaitoksen lakisääteisistä tehtävistä suoriutumisesta' ovat tulkinnanvaraisia. Laintulkintaan tarvitaankin tarkempaa ohjeistusta. Onko laki-teksti tarkoituksella tulkinnanvarainen, mikä tarjoaisi maakunnalle vapautta päättää asiakasetelien käytöstä ja käytön rajaamisesta?

39. 11c. Onko lakiluonnoksen 24 §:n sääntely riittävä erikoissairaanhoidon valtakunnallisen ja alueellisen palvelujärjestelmän turvaamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

40. Vapaamuotoiset huomiot.

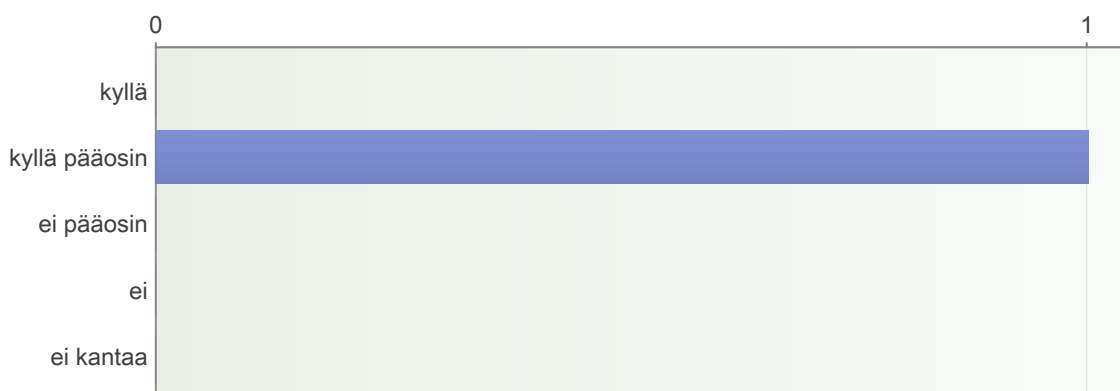
Vastaajien määrä: 1

- Laissa tulee antaa maakunnalle mahdollisuus edellyttää eri palveluntuottajilta osallistumista tiettyjen erityistason palveluiden tuottamiseen kuten esimerkiksi päivystyspalveluiden turvaamiseksi. Tällä varmistetaan palvelujärjestelmän toimivuus myös erityistason terveydenhuollossa. Samoin olisi lakiin kirjattava poikkeusolojen valmiuteen varautuminen palveluntuottajien taholta.

Kokonais- ja osaulkoistamissopimusten mukainen palvelutuotanto kunnissa on otettava huomioon maakuntatasolla ja otettava ne osaksi maakunnan sote-palvelukeskusverkostoa.

41. 11d. Ovatko asiakasseteliä koskevat säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

42. Vapaamuotoiset huomiot.

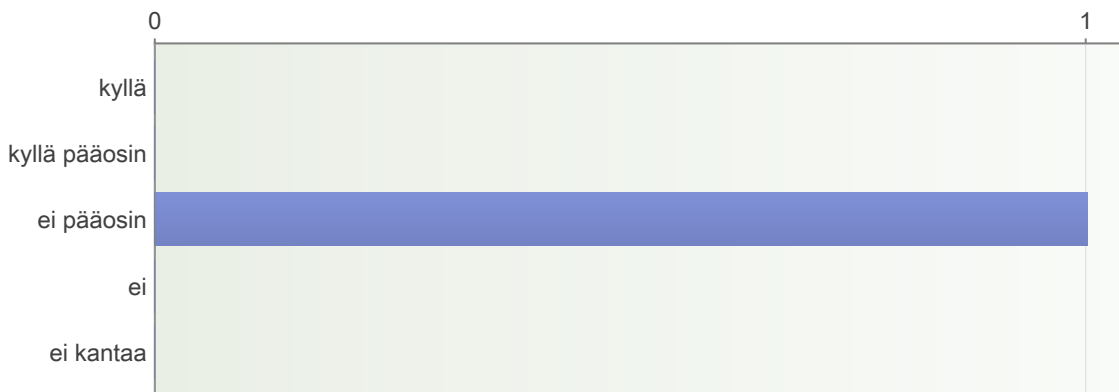
Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaan oikeuksien ja aseman kannalta keskeistä on se, että asiakassetelillä tuotettavissa palveluissa asiakasmaksut ovat yhtenäiset. Asiakkaan oikeuksien kannalta on oleellista myös se, että asiakas voi kieltäytyä asiakassetelistä ja saada palvelut maakunnan liikelaitokselta.

Asiakassetelin arvon määrittely voi toisaalta olla haastavaa erityisesti tilanteissa, missä tarvitaan hy-vin erikoistunutta, erityisen vaativan tuen tarpeita vastaavaa asumispalvelua. Näihin tilanteisiin asia-kasseteli ei liene oikea ratkaisu. Erityisen tuen tarpeessa olevat asiakkaat tarvitsevat myös vahvaa palveluohjausta ja tukea valintojen tekemiseen asiakassetelillä. Lisäksi asiakkaalta vaaditaan kykyä arvioida palvelun laatua.

43. 11e. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun toteuttamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

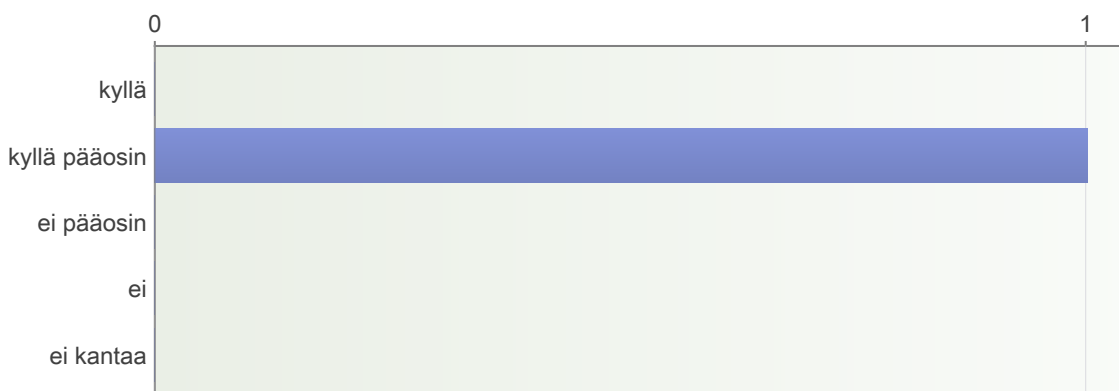
44. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valvonnan toteuttamiseksi tiedonkulku eri toimijoiden välillä on taattava. Järjestäjän näkökulmasta markkinoiden kehitys voi asettaa asukkaita erilaiseen asemaan. Asiakassetelillä palveluja tuottavien tuottajien valvonta ja erityisesti poikkeamista johtuvien sanktioiden määrittely tulee sisällyttää sopi-muksiin. Asiakassetelillä palvelua tuottavien yritysten valvontaan ja seurantaan on maakunnalla oltava riittävät mekanismit ja henkilöstöresurssit.

45. 12. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

46. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

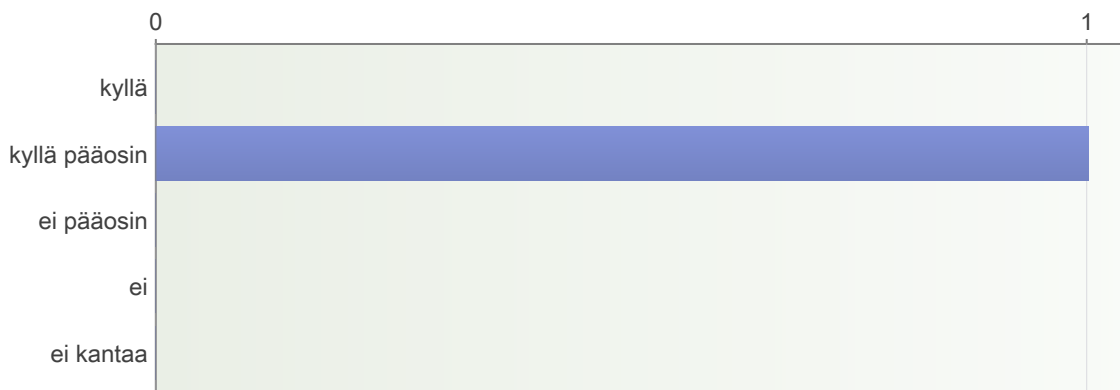
- Henkilökohtainen budjetti tulee laissa määritellä selkeämmin, kun se nyt on määritelty varsin laveaksi. Henkilökohtaisen budjetin palveluiden tuottamisen osalta pitää turvata myös järjestöjen ja muiden toimijoiden mahdollisuus toimia palveluntuottajina. Asiakkaan tulee voida hankkia henkilökohtaisen budjetin sisällä myös yksittäisiä palveluita yksittäisiltä toimijoilta, jotta asiakkaan itsemääräämisoikeus arjessa toteutuu.

Heikoimmassa asemassa olevien henkilöiden kohdalla tulee turvata, että he aidosti itse voivat päättää henkilökohtaisen budjetin käytöstä. Tuetussa päätöksenteossa on varmistettava oikeus puolueet-tomaan asiantuntijaan (koskee ylipäätään valinnanvapautta). Asiakkaalla on oltava kykyä myös arvi-oida palvelujen laatua. Oman elämänhallinnan on oltava kunnossa, jotta asiakas pystyy käyttämään henkilökohtaista budjettia. Herää myös epäily ja kysymys siitä, miten palvelun tarvitsija osaa ilmoit-taa halukkuudestaan ja tarpeistaan palveluihin. Henkilöresurssien ja osaamisen on oltava riittäviä asiakkaiden ohjaukseen ja suunnitteluun.

Henkilökohtaisella budjetilla tuottavat palveluntuottajat voivat valikoida asiakkaitaan, jolloin riskinä on, ettei asiakkaan sisällöllinen valinnanvapaus toteudu ja kalliiden potilaiden kustannukset vyöryvät maakunnalle. Riskinä on myös, että kokoamalla henkilökohtaisen budjetin palvelusisällöt liian suurek-si maakunnan kustannukset kasvavat.

47. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin asiakkaan neuvonnasta ja ohjauksesta sekä palvelutarpeen arvioinnista. Lisäksi lakiluonnoksen 5 §:ssä säädettäisiin asiakkaalle tehtävästä yhdestä asiakassuunnitelmasta. Turvaavatko säännökset riittävän hyvin asiakkaan oikeudet sekä palvelujen toteuttamisen asiakkaan tarpeita vastaavasti?

Vastaajien määrä: 1

48. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Yhteinen asiakassuunnitelma on keskeinen elementti asiakaslähtöisyyden toteuttamisessa sekä toiminnallisen integraation turvaamisessa monituottajamallissa. Asiakassuunnitelman pohja sekä kirjattavat tiedot pitää määritellä valtakunnallisesti yhteneväiseksi ja varmistaa tiedonkulku sekä kirjaaminen eri toimijoiden välillä.

Kuka vastaa viime kädessä asiakkaan palvelutarpeen arvioinnin ja asiakassuunnitelman kokonaisuudesta? Palveluntuottajien yhteistyötä koskeva velvoite on kirjattava lakiin.

Miten ratkotaan maakunnassa (yksityisten) palveluntuottajien väliset ristiriidat ja ongelmat palvelutuotannossa? Miten voidaan esiin tulleet tuotanto-ongelmat ja toistuvat puutteet esim. palveluiden laadussa sanktioida?

49. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palveluntuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 14a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

50. Vapaamuotoiset huomiot.

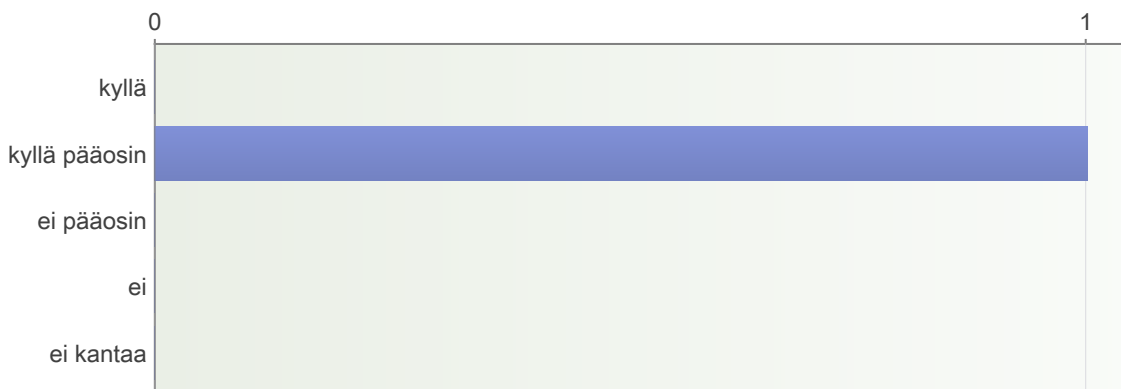
Vastaajien määrä: 1

- Säännöksiin on selkeästi kirjattu yleiset hyväksymiskriteerit, mutta 39 §:n muotoilut ovat osin yleis-luonteisia. Laissa mainitut 'taloudellinen kantokyky' ja 'palvelutuotannon vakaus' eivät ole palvelun-tuottajien osalta riittävän tarkkoja kriteereitä ja jättää näissä tarkemman tulkinnan maakunnalle. Palveluntuottajille asetetut viikkotuntimäärät vastuullisten osalta ovat keinotekoisia. Edellä mainitut esimerkit ovat ristiriidassa tarkoituksenmukaisuuden näkökulmasta.

Palveluntuottajien hyväksymismenettelyssä tulee todeta myös palvelutuotannon poikkeamat ja niistä aiheutuvat seuraamukset.

51. 14b. Varmistaako hallintopäätöstä ja ehtojen asettamista koskeva sääntely (42 §) riittävät mahdollisuudet maakunnan järjestämisvastuun toteuttamiseen.

Vastaajien määrä: 1

52. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

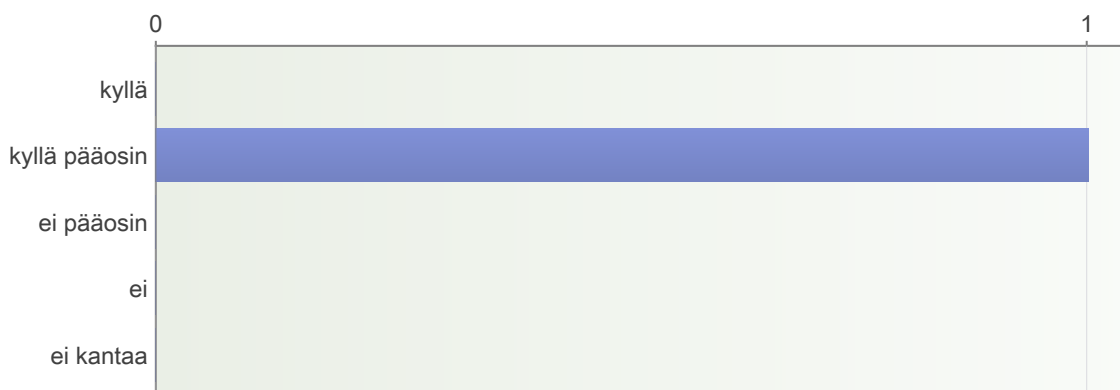
- Maakunnan näkökulmasta sääntely antaa riittävät mahdollisuudet järjestämisvastuun toteuttamiseen. Lisäksi vaaditaan kuitenkin vahvaa palvelutuotannon valvontaa järjestäjän toimesta, sillä hyväksymismenettely vahvistaa ainoastaan palveluntuottajien muodollisen kelpoisuuden. Maakunnan tulee voida organisoida valvontaorganisaatio maakunnassa toimivan palvelutuotannon yhdenmukaisen laadun ja toiminnan sopimuksenmukaisuuden valvontaan.

Yksityisten palveluntuottajien toimintaan liittyy huomattava määrä muuttujia. Palveluntuottajan henkilöstön vaihtuvuus, taloudellisen tilanteen muutokset, alihankinta toisilta palveluntuottajilta tai palveluntuottajan strategisiin ratkaisuihin liittyvät muutokset esim. palveluyksiköiden sijainnin tai niiden tuottamien palveluiden suhteen edellyttää maakunnalta jatkuvaa seurantaa palveluntuotannon sopimuksenmukaisuuden ja laadun varmistamiseksi. Seurannassa ja valvonnassa on otettava huomioon, että lain 52 §:n nojalla maakunta on aina viime kädessä vastuussa asiakkaiden keskeytyksettömästä palveluntuotannosta.

Varautuminen palvelujen poikkeamiin ja tuotanto-ongelmiin vaatii maakunnalta myös ylimääräistä resursointia ja aiheuttaa siten kustannuksia.

53. 14c. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

54. Vapaamuotoiset huomiot.

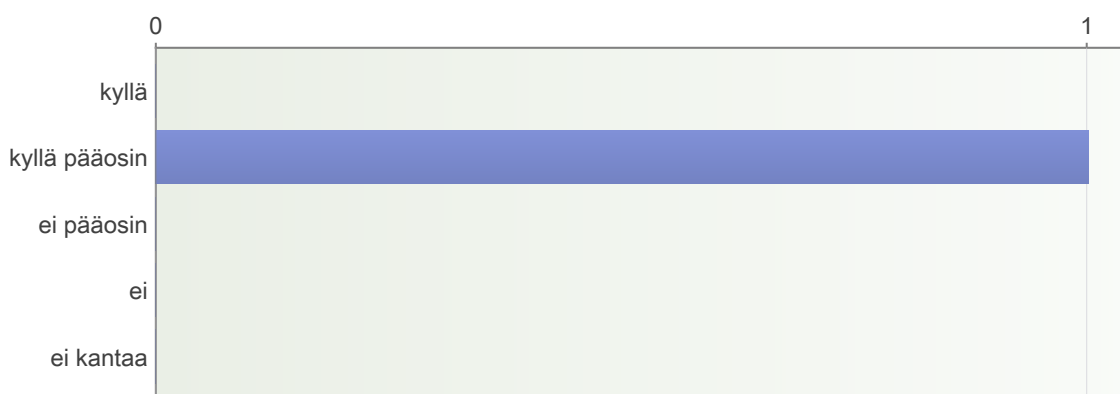
Vastaajien määrä: 1

- Lainkohdat sopimusmenettelyyn ovat yleisluonteisia ja luovat ainoastaan löyhän kehyksen, jolla maakunnallista palveluntuotantoa organisoidaan ja hallitaan. Säännösten yleisluonteisuus edellyttää järjestäjältä täydentävää sääntelyä lain 44 §:n yhdenvertaisen ja syrjimättömän kohtelun varmistamiseksi.

Lakiluonnoksen 51 §:ssä annetaan maakunnalle yksipuolinen oikeus muuttaa suoran valinnan palveluntuottajan kanssa sovittuja sopimusehtoja lainkohdassa määritellyissä olosuhteissa. Sopimusehtojen yksipuolinen muuttaminen muutoin kuin lakiin perustuvana muutoksena on yleisten sopimusoikeudellisten periaatteiden vastaista ja voi johtaa siihen, että palveluntuottaja irtisanoo sopimuksen. Siirtymäajan maakunnan ilmoittamien muutosten osalta tulee olla vähintään 3 kuukautta esitetyn 30 vuorokauden sijaan.

55. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palveluntuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

56. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

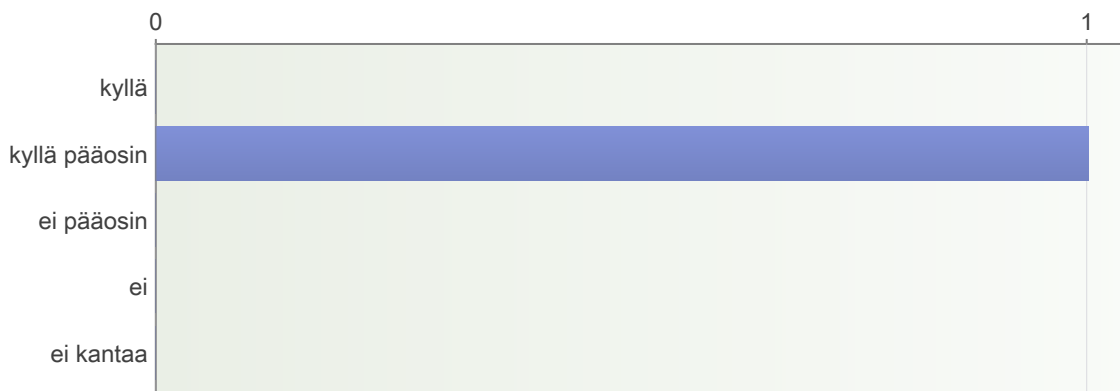
- Lakiluonnoksen 9 luvun säännökset tukevat pienten palveluyrittäjien toimintaedellytyksiä. On hyvä, että vastuu yksittäisen asiakkaan palveluissa on suoran valinnan osalta yhdellä toimijalla. Tämä kannustaa vastuutahoa valvomaan myös alihankkijoidensa palvelun laatua.

54 §:ään kirjattu velvoite ilmoittaa olennaisista sekä vähäisemmistä muutoksista ovat riskialttiita osapuolten omille tulkinnoille. Maakunnan pitäisi etukäteen määritellä esim. sopimuksissa, mikä on olennainen tai vähäinen muutos.

57. 16. Lakiluonnoksen 10 luvussa säädettäisiin palveluntuottajalle suoritettavista korvauksista.

16a. Ottavatko sote-keskuksen kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat tekijät riittävästi huomioon asiakkaiden erilaiset palvelutarpeet ja niiden aiheuttamat kustannukset?

Vastaajien määrä: 1

58. Vapaamuotoiset huomiot.

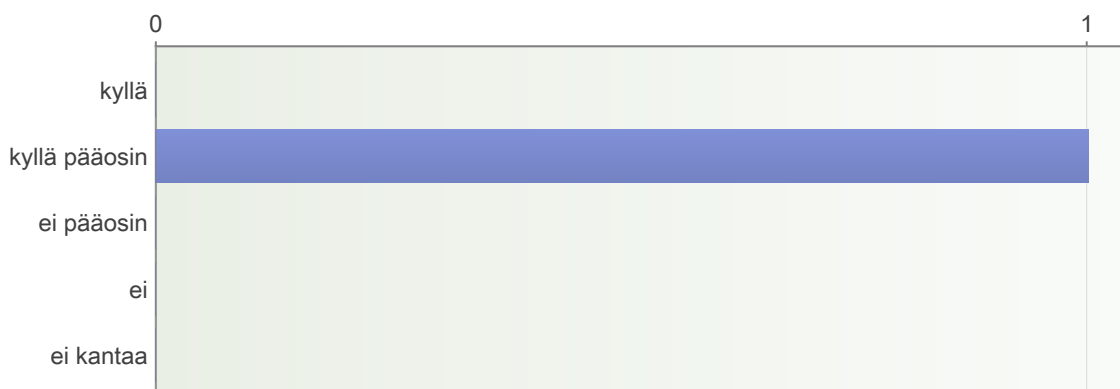
Vastaajien määrä: 1

- Kiinteän korvauksen suuruutta määritettäessä on hyvä, että maakuntien on noudatettava kansallisia tarvetekijöitä sekä painokertoimia. Näin varmistetaan siitä, että korvauserusteet ovat yhdenmukaiset eikä maksun määräytymisen yleisistä perusteista synny epäselvyyttä.

Miten työterveyshuolto ja muu palvelutuotanto sekä niiden yhteensovittaminen otetaan huomioon korvauksia määritettäessä?

59. 16b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

60. Vapaamuotoiset huomiot.

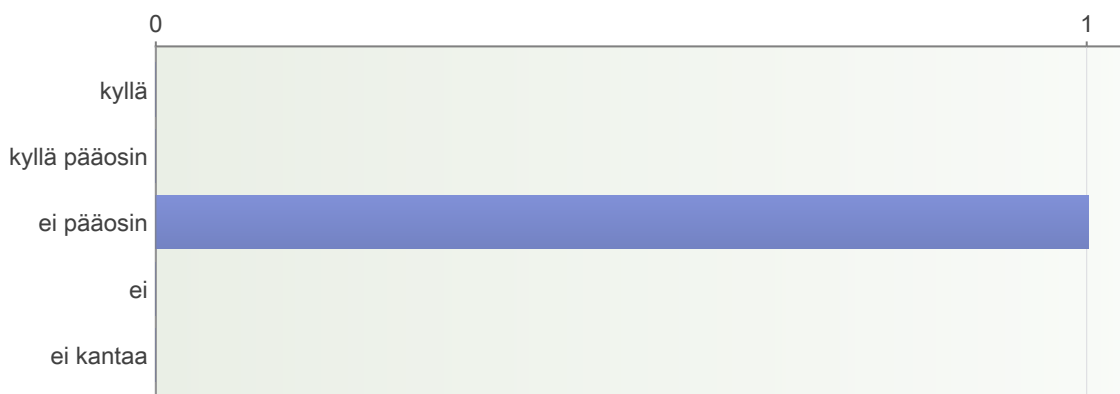
Vastaajien määrä: 1

- Yksittäinen huomio: 60 §:n virke ”Lisäksi palveluntuottaja vastaa palveluunsa liittyneiden hoitokomplikaatioiden ja vastaavien korjaamisten kustannuksista” tulee ehdottomasti sisällyttää myös 71 §:ään (Korvaukset asiakassetelipalvelujen tuottajalle).

Lakiluonnos antaa maakunnalle riittävän jouston korvauksien rakenteen osalta mahdollistamalla mm. alueelliset painotukset sekä kannustinperusteisen korvauksen. Epäselvää on, mahdollistaako luonnos myös sanktiomallin soveltamista kannustinperusteiden rinnalla. Tämä tulee tarkentaa lain jatkovalmistelussa.

61. 16c. Turvaavatko säännökset maakunnan liikelaitoksen sote-keskukselle ja yksityisen tuottajan sote-keskukselle yhdenvertaiset toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

62. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Säännökset eivät itsessään vielä turvaa yhdenvertaisia toimintaedellytyksiä maakunnan liikelaitokselle ja yksityiselle palveluntuottajalle.

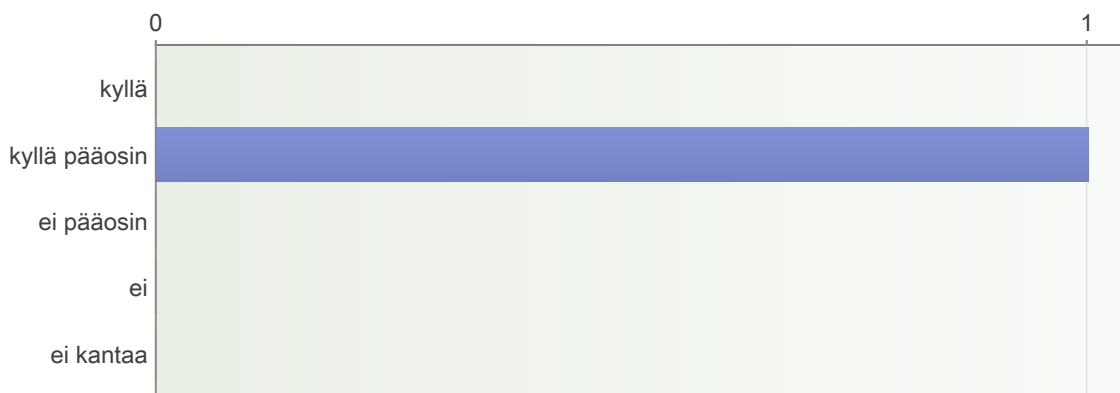
Julkisella toimijalla on erityisiä haasteita lyhyellä aikavälillä toiminnan sopeuttamiseen ja tehokkaampaan organisointiin. Julkisen toimijan kustannusrakenne ja fasiliteetit ovat myös lähtötasolla eriarvoiset aiemman organisoinnin, lainsäädännön ja sopimusten vuoksi. Esimerkiksi julkisen tuotannon tiloista aiheutuvat kustannukset muodostuvat maakuntaan siirtyvien toimitilojen myötä, jolloin maakunnan palvelutuotannolla on vähäiset mahdollisuudet vaikuttaa esim. tiloista aiheutuviin kustannuksiin.

Yhdenvertainen ansaintalogiikka (esimerkiksi asiakkaista maksettava kapitaatiokorvaus) on tarkoituksenmukainen. Yhdenvertaisuuden varmistamiseksi vastuiden ja velvollisuuksien tulee olla yksityiselle ja julkiselle toimijalle (sote-keskuksille) yhdenvertaiset.

Nousee esiin myös kysymys siitä, kuka vastaa varautumisesta erilaisiin poikkeus- tai kriisitilanteisiin? Kuuluvatko ne myös yksityisten sote-keskusten vastuulle omalta osaltaan? Onko maakunnan liikelaitoksen sote-keskus se, joka joustaa tuotannon häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa? Silloin maakunnan liikelaitoksen sote-keskus ja yksityinen sote-keskus eivät ole tasavertaisessa asemassa palvelutuotannossa.

63. 17. Lakiluonnoksen 12 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. 17a. Turvaavatko 85 §:n mukaiset asiakasseteliä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

64. Vapaamuotoiset huomiot.

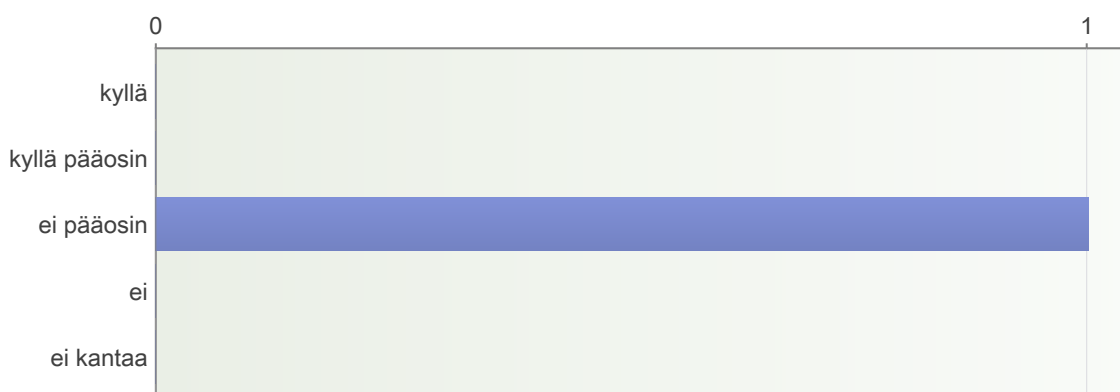
Vastaajien määrä: 1

- Henkilökohtaisen budjetin ja asiakassetelien käyttöönoton aikataulun pitää olla sama. Niiden käyttöönotto on tehtävä viimeistään vuoden 2021 alusta lukien, jolloin myös sote-keskukset aloittavat toimintansa.

Ennen henkilökohtaisen budjetin ja asiakassetelien käyttöönottoa pitää asiakkaiden tietovarannot tarvittavilta osin olla kaikkien osallisten käytössä.

65. 17b. Turvaavatko 86 ja 88 §:n mukaiset sote-keskusta koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

66. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Sote-keskuksen palvelurepertuaarin asteittainen laajentaminen tulee aiheuttamaan sekaannusta niin palveluntuottajissa kuin asiakkaissakin. Myös julkisen palveluntuottajien palveluprosessien suunnittelu vaikeutuu. Maakunnan laatimat korvausmallit asteittain laajenevalla palvelukokonaisuudella muodostuvat sekavaksi.

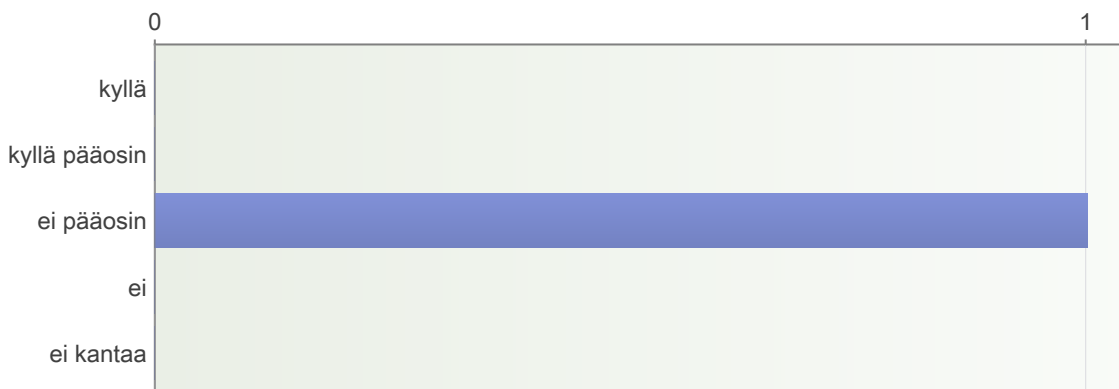
Laajan palvelurepertuaarin käyttöönotto kerralla olisi perusteltua toiminnan selkeyden ja korvauksen suuruuden ja korvausmallin käyttöönoton sekä asiakkaiden näkökulmasta.

Kuitenkin asiakkaiden listautumisen asteittainen eteneminen on perusteltua ja mahdollistaa muutoksessa hyvän asiakasohjauksen sekä julkisen toiminnan sopeuttamisen muutokseen.

Ennen henkilökohtaisen budjetin ja asiakassetelien käyttöönottoa pitää asiakkaiden tietovarannot tarvittavin osin olla kaikkien osallisten käytössä!

67. 17c. Turvaavatko 87 ja 89 §:n mukaiset suunhoidon yksiköitä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

68. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Suunhoidon yksiköiden toiminnan tulee käynnistyä yhtä aikaa sote-keskusten toiminnan kanssa. Suun hoidon yksikön palvelurepertuaarin asteittainen laajentaminen tulee aiheuttamaan sekaannusta niin palveluntuottajissa kuin asiakkaissakin. Myös julkisen palveluntuottajien palveluprosessien suunnittelu vaikeutuu. Maakunnan laatimat korvausmallit asteittain laajenevalla palvelukokonaisuudella muodostuvat sekaviksi. Laajan palvelurepertuaarin käyttöönotto kerralla on perusteltua toiminnan selkeyden ja korvauksen suuruuden ja korvausmallin käyttöönoton sekä asiakkaiden näkökulmasta. Kuitenkin asiakkaiden listautumisen asteittainen eteneminen on perusteltua ja mahdollistaa muutoksessa hyvän asiakasohjauksen sekä julkisen toiminnan sopeuttamisen muutokseen.

69. 17d. Turvaako esitys sosiaali- ja terveystalouden yksityisten tuottajien toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

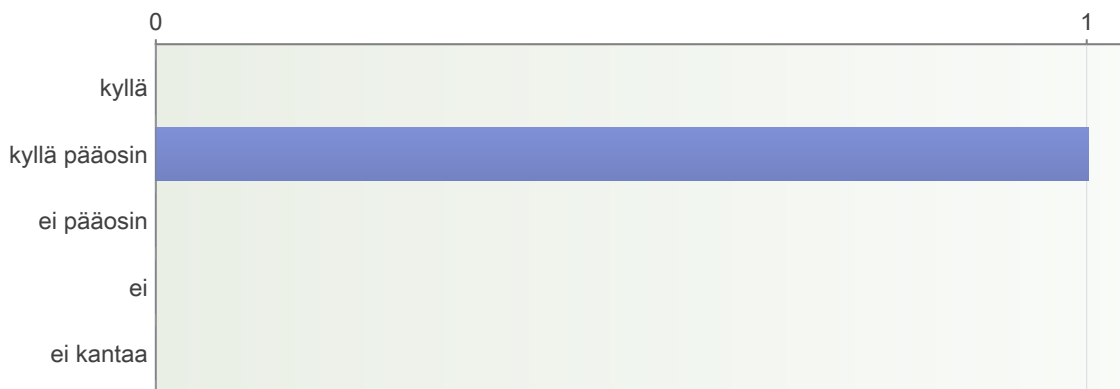
70. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Yksityisten tuottajien toimintaedellytykset turvataan lainsäädännössä. Epävarmaa kuitenkin on, miten käytännössä pienet palvelutuottajat pääsevät markkinoille ja mikä on niiden taloudellinen liikkumavara esim. alihankkijoina.

71. 17e. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajina?

Vastaajien määrä: 1

72. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

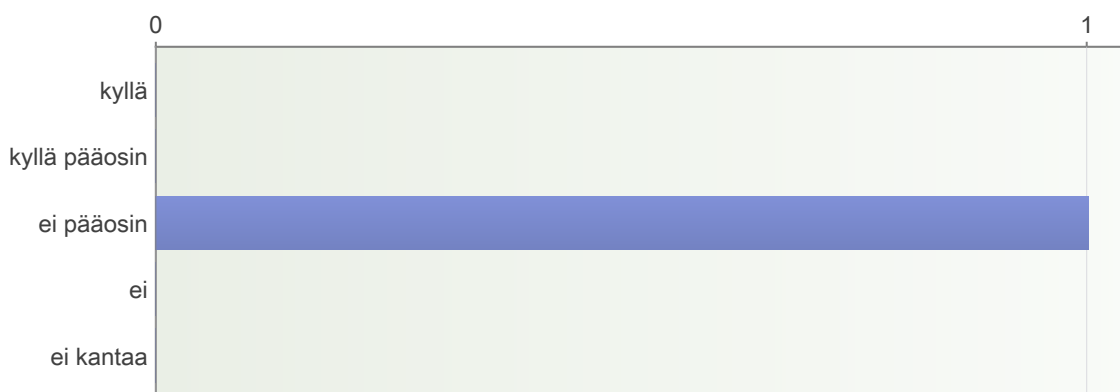
- Pienten toimijoiden edellytykset on huomioitu erityisesti asiakassetelillä tuotettavissa palveluissa sekä henkilökohtaisen budjetin kautta tuotettavissa palveluissa. Pienet toimijat voivat tuottaa palveluita myös alihankintana suuremmille toimijoille.

Henkilökohtaisen budjetin osalta tulee laissa vielä tarkemmin määritellä pienten tuottajien ja kolmannen sektorin (yhdistysten, yksityisten henkilöiden) mahdollisuudet toimia palveluntuottajina. Tämä tulee ottaa huomioon kriteerien määrittelyssä. Esitetyssä mallissa vaarana on, että vain isojen kokonaisuuksien palveluntuottajat voivat toimia henkilökohtaisen budjetin palveluntuottajina.

Tietojärjestelmäkysymykset tulee ratkaista maakuntatasolla siten, että ne tukevat myös pienten yritysten mahdollisuuksia toimia palveluntuottajina.

73. 18. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

74. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Näin laajan uudistuksen kaikkia vaikutuksia ei pystytä ennakoimaan, kun joudutaan ottamaan käyttöön sellaisia toimintamalleja, joita ei ole vielä riittävästi tai jopa ollenkaan kokeiltu käytäntöön. Tieto-tekniisten ratkaisujen (ICT) kehittyminen tulee tulevaisuudessa muuttamaan sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja voimakkaasti. Digitalisaatio pitää pystyä hyödyntämään riippumatta hallinnosta ja palvelutuotannon organisointitavasta. Pilotointeihin on oltava valmiuksia myös uuden maakunnan aloittaessa toimintansa.

Laajassa muutoksessa on hyväksyttävä myös toiminnan uudelleen arviointi ja tarvittaessa suunnan muutos toteutuksen edetessä. Nyt suunniteltua sosiaali- ja terveystieteiden palvelujen monituottajamallia ei pidä automaattisesti betonoida seuraavalle vuosikymmenelle. Yhteiskunta ja palvelujen tuottamistapa ja tarve muuttuvat myös tulevaisuudessa ja siinä muutoksessa on pysyttävä mukana.

Uudistuksen vaikutuksia ja yhdyspintoja kuntiin jäävään toimintaan kuten varhaiskasvatukseen ja opetustoimeen ei ole käsitelty ja arvioitu riittävällä tarkkuudella. Samoin henkilöstöön kohdistuvia vaikutuksia uuden maakunnan ja sote-keskusten aloittaessa ei ole arvioitu riittävästi.

75. 19. Miten arvioisitte uudistuksen vaikuttavan oman organisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Kuntien ja erityisesti pienten kuntien asema tulee uudistuksen myötä muuttumaan merkittävästi mm. palvelutuotannon ja tukipalveluiden uuden organisoinnin osalta. Myös kunnille on tarjottava tukea muutokseen, kun valtionapua on tarjottu nyt lähinnä tuleville maakunnille. Maakunnallinen valmistelu tulee tehdä vahvassa yhteistyössä kuntien kanssa. Keskeistä on rakentaa maakunnittain ratkaisumalli, jolla maakunta ja kunnat tekevät yhteistyötä alueen asukkaiden hyvinvoinnin edistämiseksi ja palveluiden yhteensovittamiseksi. Kuntien ja maakunnan välinen yhteistyömahdollisuus tukipalvelujen tuottamisessa on lainsäädännöllisesti turvattava.

Lakiluonnoksessa ei ole huomioitu riittävästi niiden kuntien tilannetta, jotka ovat tehneet laajoja ulkoistussopimuksia. Myöskään ulkoistettuja palveluita tuottavien yritysten asemaa ei ole otettu huomioon ylimenosäännöksissä. Näiltä osin puutteellinen lainsäädäntö jättää liikaa tulkinnanvaraa ja paikallisesti ratkaistavia vaikeita kysymyksiä maakunnan ja kunnan vastuulle.

76. 20. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Kaikkien vastuiden ja veloitteiden tulee olla yhteneväisiä julkisen ja yksityisen toimijan välillä siltä osin kun toimitaan kilpailutilanteessa. Esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon opiskelijoiden lisäksi lääkärikoulutuksen sekä muiden ammattiryhmien koulutuksen käytännön harjoittelut tulee voida toteuttaa yhdenvertaisesti. Kaikkien maakunnan palveluntuottajien tulee olla veloitettuja ja oikeutettuja koulutusten toteuttamiseen järjestäjän määrittelemän edellytyksin.

Valinnanvapauslaissa olisi otettava huomioon myös häiriötilanteet ja poikkeusolot: kuka vastaa varautumisesta niihin? Kuuluuko varautuminen myös yksityisten sote-keskusten vastuulle omalta osaltaan, vai käsitetäänkö valmiuskysymykset ja niistä aiheutuvat kustannukset vain julkista toimijaa koskeviksi? Tällöin maakunnan liikelaitos olisi se toimija, joka joustaa tuotannon häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa, mikä aiheuttaa sille myös erillisiä kustannuksia. Mikäli poikkeustilanteisiin varautuminen koskee myös yksityisiä palvelun tuottajia, niin varautumisesta ja mahdollisesta kustannusten korvaamisesta on hyvä olla erikseen maininnat myös valinnanvapautta koskevassa laissa.

77. 21. Yksilöidyt muutosehdotukset lakiluonnokseen.

Vastaajien määrä: 1

- Huomiot ja kannanotot lakiin tehtävistä muutoksista on esitetty aiempänä olevissa vastauksissa.